

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY

5. évfolyam

2023. november 21.

KÓDSZÁM: .....

Figyelmesen olvasd végig a szöveget, majd válaszolj a kérdésekre!

Anekdoták, vagyis legendás történetek csak a legnagyobbakról születnek. Petőfiről jónéhány ilyet feljegyeztek, ezekből szemezgetünk most.

1.

Petőfi fiatal tanuló kora óta a színészpálya dicsőségére vágyott, magának hírt és olyan állapotot remélve, hogy szüleit segítheti. Így aztán Petőfi Sándor versírások közepette is nem egyszer útnak indult, hogy meghódítsa a világot jelentő deszkákat, bár arról, hogy tehetséggel bírt-e nemzetünk költője, már vegyesek a vélemények. Mert pénztől nem lett súlyosabb a zsebe, az bizonyos.

Egy éjszaka tolvajokat vett észre szobájában, amint keresik a pénzes tarsolyát. Költőnk nevetve így szólt hozzájuk:

- Nem tudom, mit találhattok itt éjjel, ahol én nappal sem találok semmit.

*

2.

Az irodalomtörténetből is **közismert**, hogy a pápai **kollégiumban**, az önképzőkörben együtt alkotott a ma már csak Mórként emlegetett Jókai Móricz, Orlai Petrich Soma és Petőfi Sándor. Orlai **költő** szeretett volna lenni, Jókai festő, Petőfi pedig színész. A végén aztán Jókai lett író, Orlai festő, Petőfi meg költő (...). Ezekből az időkből álljon itt egy történet.

A „gyütt-ment tótot” felbőszítette megkérdőjelezett magyarsága, ezért nemes bosszút eszelt **ki** a diákok ellen. Az önképzőkör egyik foglalkozásán színészi **képességeit** arra használta fel, hogy a Szózatot erősen szlovák akcentussal, amúgy tótosan szavalta el. Az önképzőkör dőlt a nevetéstől. S csak a vers végén döbentette rá őket a költő, hogy az egyik legbecesebb nemzeti vallomásukat nevétek végig azok a magyarok, akik őt tótnak csúfolták.

(...) Petőfi fegyelmezetlenségét is **kibírta** az iskola. Igaz, a létező összes büntetési formát **kipróbálták** rajta: a **kenyérmegvonást**, (...), a szobafogságot, s a **káromkodásért** járó pénzbírságot is. A gimnázium egyik tanára nemrég azt mondta Petőfiről a gyerekeknek: a mai pedagógiának aligha volna türelme hozzá; biztos **kicsapnák** az ország valamennyi iskolájából.

*

3.

Petőfi és diáktársai nagyon nem szerették a filozófiatanárukat. Egyik alkalommal úgy akartak **borsot törni az orra alá**, hogy kölcsönkértek az utcán egy szamarat, és filozófiaóra előtt azt kötötték be az osztályterembe, ők meg elmentek valahová. A következő órán mindenki rettegett a következményektől. A tanár a következő szavakkal vezette be az előadását:

- „Mivel az előző alkalommal az osztályból egyikük jelen volt, most ott folytatom a tananyagot, ahol akkor abbahagytam.”

*

4.

Petőfit Bem apó annyira szerette, hogy a „fiának”, ez pedig őt „apámnak” nevezte.

Az öreg egy fekete szőrű, lusta, vén paripát ajándékozott a költőnek Nagyszébenben. Nyilván azért ajándékozta meg ilyen vén csatalóval, hogy el ne ragadja vagy le ne vesse pártfogoltját.

Mikor Bem apó Lugos alatt nagy hadi szemlét tartott, vágatva jött ki a városból törzskarával. Kíséretében volt Petőfi Sándor is az ő lusta paripáján, amely azonban – a többtől kedvet kapva – szintén vágatott.

Bem apó csodálkozva látta, hogy egyszerre milyen fürge lett az öreg csataló. Mosolyogva fordult Petőfihez, és franciául így szólt: – Látszik, hogy költőt visz, Pegazus lett belőle!

*

Forrás: <https://dunaharaszti.hu/cikk/20130301-a-kolto-es-katona-aki-pegazuson-vaqtatott> (Utolsó letöltés ideje: 2023. 11. 11.)

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Adj címet két, általad kiválasztott anekdotának! Címadásodat 2-3 mondatban indokold!

A választott anekdoták sorszáma: .....

1. cím: .....

Indoklás:

.....
.....

2. cím: .....

Indoklás:

.....
.....

4	
---	--

Értékelés: a cím ötletessége (1 pont), megfelelő mondatszám (1 pont), érvelés (2 pont)

2. Válaszolj a kérdésekre!

Ki volt a költő két legfontosabb barátja Pápán? .....**Jókai Mór, Orlai Petrich Soma**.....

Sorolj fel legalább két büntetési formát, amit „kipróbáltak” Petőfin!

.....**kenyérmegvonás, szobafogság, káromkodásért járó pénzbírság**.....

Melyik kitalált, mitológiai élőlényhez hasonlítja Bem apó Petőfi lovát?

.....**Pegazus**.....

3	
---	--

3. Döntsd el, hogy a következő fogalmak, helyszínek, személyek melyik olvasott anekdotához köthetőek! Írd be a megfelelő anekdota sorszámát az oszlopba!

Fogalom, helyszín, személy	Az anekdota sorszáma:
<i>filozófiatanár</i>	3
<i>Szózat</i>	2
<i>Bem apó</i>	4
<i>tolvajok</i>	1
<i>Pegazus</i>	4
<i>szamár</i>	3
<i>színészpálya</i>	1
<i>Pápa</i>	2

8	
---	--

4. A 3. történetben található egy közmondás, amelynek a jelentését az alábbiakban olvashatod:

Bosszúságot, kellemetlenséget okoz neki.

a) Húzd alá a szövegben ezt a szólást!

b) Írj le három szinonimát a szólás jelentéséhez!

..... bosszant, felbosszant, idegesít, felidegesít, mérgesít, felmérgesít, keresztbe tesz neki, kibabrál vele, kiszúr vele .....

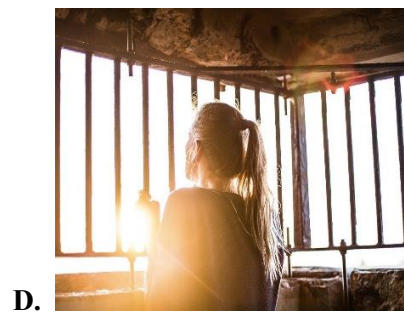
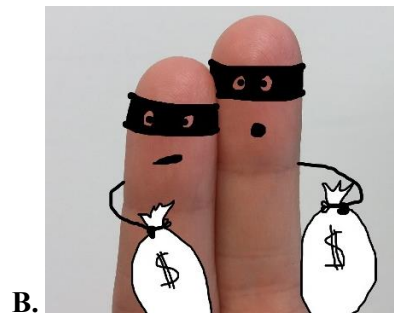
4	
---	--

5. Igaz vagy hamis az állítás Petőfi Sándorra? Karikázd be a megfelelő betűjelet (I/H)!

- a) Petőfi és diáktársai nagyon szerették a filozófiatanárukat. I / H
- b) Híres volt arról, hogy minden iskolai szabályt betartott. I / H
- c) Nagy vágya volt, hogy színész lehessen. I / H
- d) Jókai Mórral részt vett a pápai kollégium önképző körében. I / H
- e) Bem apóval nagyon szoros kapcsolatban állt. I / H
- f) Eredetileg festő szeretett volna lenni. I / H
- g) Bem apó egy fiatal csikóval ajándékozta meg a költőt. I / H
- h) A Szózatot szlovák akcentussal szavalta el. I / H

8	
---	--

6. A képek közül válaszd ki azt a kettőt, amelyek a 2. anekdotához kapcsolódik! Írd be a választott képek betűjeleit és indokold meg a választásodat! (A kép betűjele csak indoklással együtt fogadható el.)

A képek forrása: www.pixabay.com

Az általam választott egyik kép betűjele: ...

Indoklás: .....

Az általam választott másik kép száma: ...

Indoklás: .....

4	
---	--

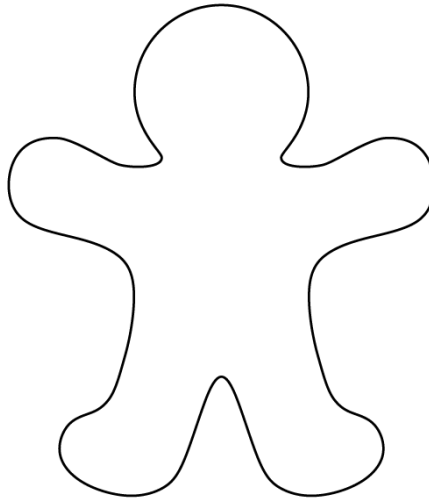
Értékelés: a történethez jól választott kép, passzoló indoklás (2/2 pont)
--

7. Mit jelentenek a következő kifejezések? Húzd alá a megfelelőt!

- a) „világot jelentő deszkák” színpad – asztal – kifutó
 b) „tarsoly” kalap – zsebkendő – erszény
 c) „felbőszítette” felhangolta – felidegesítette - felvilágosította
 d) „kíséret” szellem – védelmet nyújtó katonák – próbálkozás

4	
---	--

8. Milyen fiatalembernek ismerted meg Petőfi Sándort a történetek alapján? Jellemezd a költőt minimum 5 belső tulajdonsággal, amit az alábbi figura belsejébe írsz!

5	
---	--

Értékelés: Minden, a szöveg alapján Petőfihez társítható tulajdonság elfogadható.

Helyesírási és nyelvtani feladatok (40 pont)

1. Betűrend. Kiemeltünk 10, k betűvel kezdődő szót a második anekdotából. Állítsd őket betűrendbe!

1. .... káromkodásért.....	6. .... kicsapnák.....
2. .... kenyérmegvonást.....	7. .... kipróbálták.....
3. .... képességeit.....	8. .... kollégiumban.....
4. .... ki.....	9. .... költő.....
5. .... kibírta.....	10. .... közismert.....

10	
----	--

2. Jelöld a j hangot az alábbi szavakban megfelelő betűvel!

mosolyog,	megijed,
hajol,	veszélyes,
milyen,	persely
játék,	bélyeg.

8	
---	--

3. Írd le a következő mondatokat szótagolva!

Az öreg egy fekete szőrű, lusta, vén paripát ajándékozott a költőnek Nagyszébenben.

Az ö-reg egy fe-ke-te sző-rű lus-ta vén pa-ri-pát a-ján-dé-ko-zott a köl-tő-nek Nagy-sze-ben-ben.

Egy éjszaka tolvajokat vett észre szobájában, amint keresik a pénzes tarsolyát.

Egy éj-sza-ka tol-va-jo-kat vett ész-re szo-bá-já-ban a-mint ke-re-sik a pén-zes tar-so-lyát.

A pontszámból levonjuk a helytelen elválasztások számát.

4

4. Helyesírási totó. Melyik oszlopban van helyesen írt szóalak? Az elsőben (1.), a másodikban (2.) vagy mindkettőben (x)?

1	2	Tipp (1 vagy 2 vagy X)
színpad	fokkefe	1
leépít	csinosan	x
méjség	ezüstkanál	2
gallyal	arcal	1
milyen	sekély	x
tűzifa	lélekzik	1
óvoda	szebb-ből	1
fejel	bivaj	1
fizet	rólam	2

8

4. Húzd alá a helyesírási hibákat a következő szövegben! *A hibás aláhúzás pontlevonással jár!*

„A tanulást tizenhét éves korában abbahagyva szinész lett, és ekkor kezdett verseket írni. 1844-től élt pesten, majd 1846-tól baráti körével irodalmi társaságot szervezet. Fiatal kora ellenére ekorra már országos ismertségre tett szert. A „márciusi ifjak” egyik vezetőjeként részt vett az 1848. március 15.-i forradalomban, amejnek a szimbólumává vált. A 26 éves költő ezután a szabadság harc küzdelmeiben is részt vett. A történészek mai áláspontja szerint életét is áldozta a magyar szabadságért, hiszen 1849. július 31-én esett el a segesvári csatát követő fejvesztett menekülés közben.”

Forrás: <https://www.tatito.hu/petofi-sandor-eletrajza/> (Utolsó letöltés ideje: 2023. 11. 11.)

10

40

Összes pontszám:

80

Készítette: Szabolcsi Marcell